

ŽÁCI S ODLIŠNÝM MATEŘSKÝM JAZYKEM (OMJ) NA ZŠ

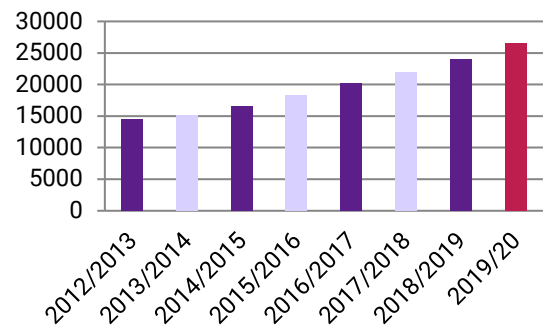
POČTY ŽÁKŮ CIZINCŮ

Na ZŠ chodí ve školním roce 2019/20 **26 527** žáků z ciziny. Počet žáků z ciziny narůstá velmi výrazně - za posledních sedm let stoupl o 45%.

20 % z těchto žáků má slovenské občanství.
36 % žáků cizinců chodí do školy v Praze.

Kolik z těchto žáků přichází bez (dostatečné) znalosti vyučovacího jazyka a potřebuje jazykovou podporu, nikdo systematicky nezjišťuje.

Žáci cizinci v ZŠ

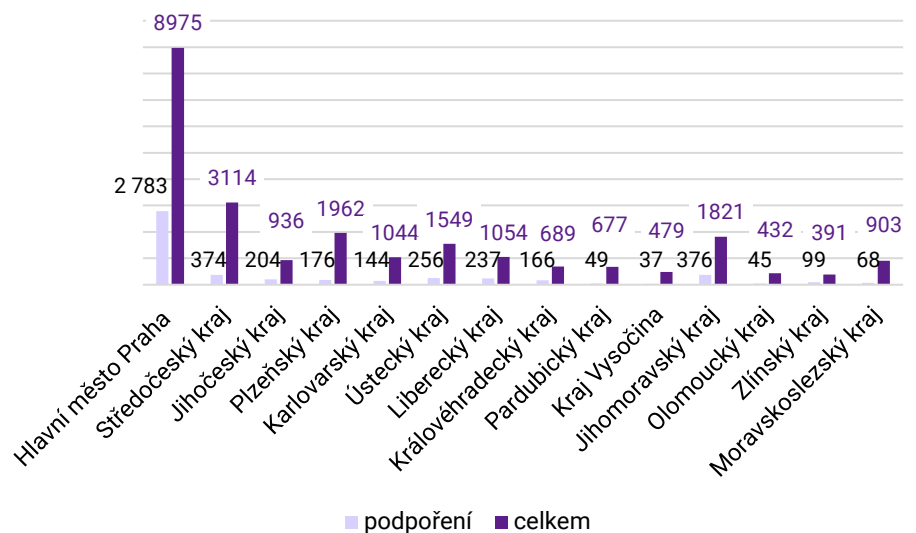
JAZYKOVÁ PŘÍPRAVA - ŽÁCI CIZINCI PODPOŘENÍ Z ROZVOJOVÉHO PROGRAMU VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ CIZINCŮ VE ŠKOLÁCH

Žáci s cizí státní příslušností mají podle § 20 ŠZ nárok na bezplatnou jazykovou přípravu. Ta je financovaná zejména z rozvojového programu MŠMT*. Podle vyhlášky 48/2005 Sb. mají nárok na 70 vyučovacích hodin výuky češtiny.

Podle dostupných dat MŠMT dosáhne na podporu pouhý zlomek žáků cizinců. V roce 2019 to bylo **pouhých 21 % žáků (5014 žáků) z celkového počtu žáků cizinců.**

*V roce 2019 škola získala průměrně 7 500 Kč na rok na žáka cizince. Při sazbě 200 Kč/h to vychází na 37,5 hodin výuky ročně (cca 1 h/týden). Průměrný plat učitele je ale 400 Kč/h, což vychází na 19 hodin výuky jednoho žáka ročně (cca 1 h/14 dní). Pokud by výuka ČDJ probíhala individuálně, **většina z 21 % podpořených žáků nedosáhne na garantovaných 70 vyučovacích hodin. Proto se školám s malým počtem žáků cizinců (1-5 žáků) nevyplatí podávat žádosti.** Podle dat MŠMT je **takovýchto škol v regionech většina.**

Žáci cizinci na ZŠ podpoření RP MŠMT r. 2019

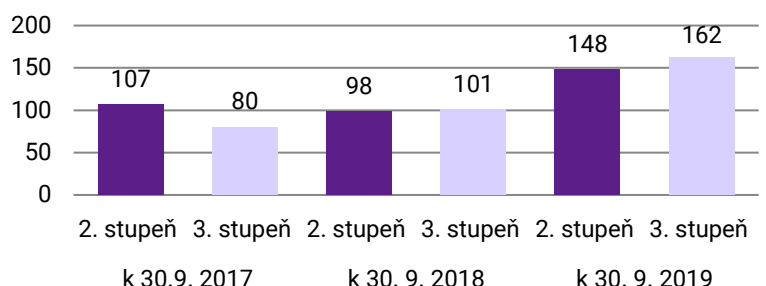
PODPORA VÝUKY ČEŠTINY JAKO DRUHÉHO JAZYKA (ČDJ) Z PODPŮRNÝCH OPATŘENÍ (PO)

Žáci s **neznalostí nebo nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka** mají podle § 16 školského zákona možnost dosáhnout na podporu z PO na doporučení ŠPZ. Na tuto podporu dosahuje jen **zlomek z potřebných žáků.**

Důvodem je nejednotný postup ŠPZ a nejednoznačné pokyny ze strany nadřízených a metodických orgánů.

Je to ale jediná podpora ve výuce ČDJ, na kterou mohou dosáhnout jak cizinci, tak i **žáci s českým občanstvím bez (dostatečné) znalosti jazyka.**

Počet žáků v ZŠ podpořených 3 hodinami ČDJ týdně (PO úprava obsahu)

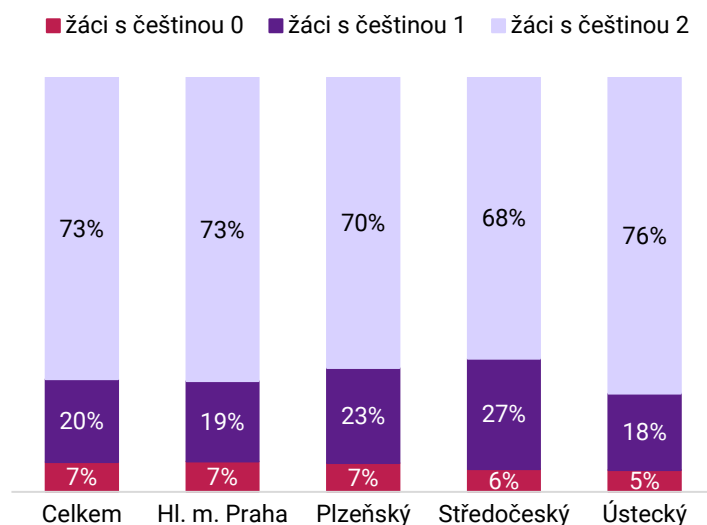
ŽÁCI S ODLIŠNÝM MATEŘSKÝM JAZYKEM

Ne všichni žáci cizinci sice potřebují podporu v češtině a ne každý občan ČR je rodilý mluvčí v českém jazyce, nicméně podle šetření, které v roce 2019 realizovala META spolu se Sociologickým ústavem Akademie věd ČR, je **žáků, kteří mají migrační zkušenost a možnou potřebu jazykové podpory, přibližně stejné množství, jako je celkový počet cizinců** (počet se pohybuje v rozmezí 75 – 97 %).

Mnoho z těchto žáků na podporu z § 20 nedosáhne, protože mají české občanství (podle kvalifikovaného odhadu může být takových žáků až 5200).

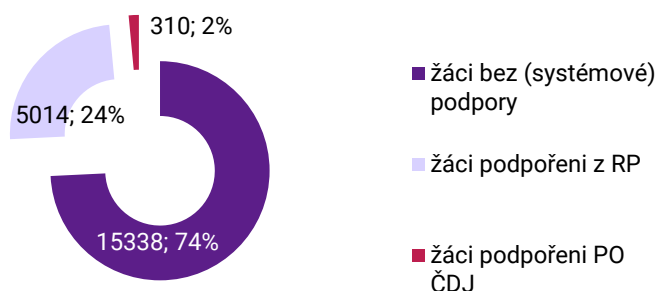
Školy v šetření rozlišovaly **žáky s nulovou znalostí češtiny** (žáci s češtinou 0), **žáky s komunikační úrovní češtiny** (do A2, žáci s češtinou 1) a **žáky s potřebou podpory akademického jazyka** (B1 a vyšší - žáci s češtinou 2).

Zastoupení žáků s OMJ dle úrovně potřebné podpory

POMĚR SYSTÉMOVĚ PODPOŘENÝCH ŽÁKŮ

Podíl ne/podpořených žáků v ZŠ 2018/19 (z celkového počtu žáků s potřebou podpory)

Aplikujeme-li výsledky šetření na celou ČR, znamená to, že v roce 2019/20 by zhruba **20 až 25,7 tisíc** žáků potřebovalo podpořit v českém jazyce. Z toho by **přibližně 1400 až 1800 potřebovalo intenzivní výuku češtiny**.

Jak byli žáci podpořeni letos, ještě nevíme, situaci v loňském roce ukazuje graf vlevo.

5 014 žáků bylo podpořeno z RP podle § 20 ŠZ. **Pouze 310 žáků** bylo podpořeno v rámci PO dle § 16.

Neexistují údaje o tom, **kolik hodin výuky ČDJ** žáci podpořeni v RP absolvovali, ani na jaké úrovni češtiny žáci byli a jak se posunuli. Až 90 % podpory z RP má podle našich zjištění **podobu odpolední výuky v rozsahu 1-3 hod. týdně. To je zejména pro nově příchozí nedostatečný rozsah. Více než 15 tisíc potřebných žáků zůstalo zcela bez systémové podpory.**

NÁVRHY NA ŘEŠENÍ

- zajistit nárokové financování intenzivní výuky ČDJ v dostatečném rozsahu pro nově příchozí žáky (normativ jazykové přípravy, § 20) – na základě jazykové diagnostiky;
- rozšířit cílovou skupinu pro intenzivní výuku ČDJ (jazykovou přípravu) i pro nově příchozí žáky s občanstvím ČR – na základě jazykové diagnostiky;
- zajistit větší dostupnost PO (výuka ČDJ, IVP, upravené metody a obsah) důležitých pro dlouhodobý rozvoj vyučovacího jazyka - metodickým pokynem pro ŠPZ, ideálně ovšem nárokově na základě jazykové diagnostiky pro všechny žáky s úrovní nižší než B;1
- zpřesnit způsoby financování a čerpání na základě jazykové diagnostiky (pro koho je, jaké minimum, optimum, maximum) – podle odhadů expertů je minimální rozsah intenzivního kurzu ČDJ pro nově příchozí 400 a více vyučovacích hodin, kontinuální podporu v rozvoji jazyka potřebují žáci minimálně dalších pět let;
- pokrýt reálné náklady na výuku češtiny (mzdy, pomůcky).